

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

§ 1. В чл.28 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Непълнолетните извършват съдопроизводствените действия лично, но със съгласието на родителите или попечителите си.“

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Малолетните се представляват от законните си представители-родители или настойници.“

3. Създава се ал.5 със следното съдържание:

„(5) Лицата с наложени мерки по чл.338а или поставени под ограничено запрещение извършват съдопроизводствените действия лично. Те имат право да поискат в процеса да се конституира и техен близък, попечител или, който да ги подкрепя в извършване на съдопроизводствените действия. В тези случаи съдът назначава на лицето особен представител.“

§ 2. Чл.43, ал.2 се изменя по следния начин:

„(2) Съдът може да разпреди връчването да стане чрез работодателя, болнично заведение или чрез органите на МВР.“

§ 3. В чл.46 се правят следните изменения:

1. В ал.2 изразът *„или който живее на адреса,“* се заличава.

2. Добавят се нови алинеи 4 и 5 със следното съдържание:

„(4) Разпоредбите на ал.1 - 4 се прилагат съответно за връчването на съобщения на подпомагаща страна, както и за връчване на заповед за изпълнение.

(5) Разпоредбите на ал.1 - 3 се прилагат за връчването на съобщения на свидетел, вещо лице и неучастващо в делото лице.“

§ 4. Чл.47 се изменя по следния начин:

„Чл.47(1) Когато връчителят установи, че ответникът не пребивава на посочения адрес, съдът служебно проверява наличието и актуалната му адресна регистрация.

(2) Съдът назначава особен представител на страна, в случаите, когато същата на същата са ѝ връчени съобщения и книжа по реда на чл.44, чл.46 или в случаите на отказ за получаването им.“

§ 5. В чл.71 ал.2 се изменя така:

„(2) Когато предмет на делото е право на собственост или други вещни права върху имот, както и по исковете за съществуване, за унищожаване или за разваляне на

договор с предмет вещи права върху имот и за сключване на окончателен договор с такъв предмет, размерът на държавната такса се определя върху една четвърт от цената на иска.“

§ 6. В чл.78 се правят следните изменения:

1. В ал.1 изразът *„и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв,“* се заличава. Добавя се второ изречение със съдържание, както следва: *„Възстановяване на сторените от ищеца разноски от ответникът дължи и за възнаграждение за един адвокат, в случаите, че ищецът е ползвал такъв.“*

2. Алинея 8 се изменя по следния начин:

„(8) Разноски по производството, такси и депозити не се дължата тогава, когато в специален закон това е предвидено.“

3. Създава се нова алинея 12 със следното съдържание:

„(12) При наличие на сключен договор на страна, за правна помощ и съдействие с адвокат по реда на чл.5 от Наредба № 1 от 9 юли 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, съдът задължително се произнася и по въпроса за дължимото адвокатско възнаграждение.“

§ 7. В чл.79 се създава нова ал.4 със следното съдържание:

„(4) Съдът по изпълнителното дело и съдебният изпълнител са длъжни да следят за недопускане на прекомерност на адвокатското възнаграждение и в случай на нужда да постановяват намаляването му съобразно чл.36 от Закон за адвокатурата. Актовете на съда и на съдебния изпълнител в частта за разноските подлежат на самостоятелно обжалване, което не спира изпълнението на останалата част от решението.“

§ 8. Чл.80 се отменя.

§ 9. В чл.89 се правят следните изменения:

1. Сегашното съдържание става съдържание на алинея 1, в което се добавя нова т.4 със следното съдържание“

„4. Използване на мними свидетели на страна в процеса.“

2. Създава се нова алинея 2 със следното съдържание:

„(2) Глобите по ал.1 не могат да се налагат самоцелно и да накърняват достойнството на страна или нейн представител.“

§ 10. В чл.104 се правят следните допълнения:

1. В т.1, накрая се добавя изразът: *„и за определяне на мерките по чл.338а“;*

2. Създава се т.7 със следното съдържание:

„7. исковите, независимо от тяхната цена, съединени в една искова молба с подсъдност на окръжен съд, ако подлежат на разглеждане по реда на същото производство.“

§ 11. В чл.106 се правят следните изменения:

1. В заглавието думите *„или поставени под пълно запрещение“* се заличават.

2. В текста, след думата „малолетни“, изразът „или поставени под пълно запрещение“ се заличават.

§ 12. В чл.177, ал.2 изразът „или поставена под пълно запрещение“ се заличават.

§ 13. В чл.245, ал.3 накрая се добавя изрече: „както и за събраните от длъжника такси и разноски в изпълнителното производство.“

§ 14. Чл 280 се изменя по следния начин:

„Чл.280(1) На касационно обжалване пред Върховния касационен съд подлежат:

а) въззивните решения на окръжните съдилища с изключение на решенията по: иски за издръжка, брачни иски, иски за парични вземания по граждански и търговски дела с цена на иска до 5000 лв.; иски по чл.11, ал.2 от Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи и иски по чл.13, ал.2 от Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд;

б) решенията на апелативните съдилища, освен въззивните им решения по иски за парични вземания по търговски дела с цена на иска до 25 хил. лв. и по чл.17, ал.2 от Закона за уреждане на колективните трудови спорове;

в) определенията на въззивните съдилища, с които се оставят без уважение частни жалби срещу определения, преграждащи по-нататъшното развитие на производството.

(2) Не подлежат на касационно обжалване пред Върховния касационен съд решенията на въззивните съдилища по трудови спорове с изключение на:

а) решенията по иски за защита срещу незаконно уволнение по чл.344, ал.1, т.1 - 3 от Кодекса на труда ;

б) решенията по иски за трудово възнаграждение и обезщетения по трудовото правоотношение с цена на иска над размера по ал.1, буква "а".“

§ 15. Наименованието на глава двадесет и осма се изменя така:

„Определяне на мерки за подкрепа. Поставяне под запрещение.“

§ 16. В член 336 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Определяне на мерки за подкрепа по чл.338а може да бъде поискано с искова молба от самото лице, от роднина по права линия, от близък, с който има връзка на доверие, брат или сестра, от съпруг и от прокурора.“

2. Създава се нова ал.2:

„(2) Поставяне на едно лице под ограничено запрещение може да бъде поискано с искова молба от роднина по права линия, от съпруг и от прокурора.“

3. Създава се ал.3 със следното съдържание:

„(3) В производствата по поставяне на едно лице под ограничено запрещение съдът е длъжен първо да разгледа възможността да се определят мерки за подкрепа на лицето. Поставянето под ограничено запрещение се прилага като крайна мярка след изчерпване на възможностите за определяне на мерки за подкрепа по чл.338а.“

4. Досегашната ал.2 става ал.4:

„(4) Мерките по чл.338а или поставянето под ограничено запрещение може да бъде поискано за лица, които в резултат на състояние на психиката, породено от болест, травма, интелектуално затруднения или психично разстройство изпитват трайни затруднения или са в невъзможност да упражняват права или да поемат задължения самостоятелно.“

5. Създава се ал.5 със следното съдържание:

„(5) В молбата по ал. 1 се посочват конкретните дейности, за които лицето изпитва затруднение да се грижи за своите работи и подходящият вид мерки за подкрепа.“

6. Създава се ал.6 със следното съдържание:

„(6) Конкретните дейности, за които лицето изпитва затруднения, се определят с оглед възможността за извършване на действия за управление и разпореждане с имущество, сключване на договори или едностранни сделки или решения, свързани с лечението на лицето.“

§ 17. В чл.337 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Съдът задължително изслушва лицето, за което е направено искането по чл.336, ал.1 и 2. Когато лицето е в лечебно заведение или здравословното му състояние не позволява да присъства лично в съдебно заседание, съдът е длъжен да придобие непосредствени впечатления за него чрез личен контакт, включително чрез посещение извън сградата на съда.“

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Ако съдът намери, че е налице неотложност от налагане на мярка по чл.338а, може да наложи временна такава до постановяване на окончателното решение, включително да назначи на лицето временен попечител, който да се грижи за неговите имуществени интереси.“

§ 18. Член 338 се изменя така:

„(1) Съдът се произнася по молбата след изслушване на лицето и на негови близки. Ако това се окаже недостатъчно, съдът пристъпва към събиране на други доказателства. При необходимост съдът назначава експертиза, която оценява възможностите му да се грижи за своите работи при извършване на отделни дейности и определя вида подкрепа, от която се нуждае, за да упражнява правата си самостоятелно. Съдът може да изиска становище при възлагане на експертизата и от доставчик на социална услуга за хора с увреждания.

(2) След влизане в сила на решението, с което се постановяват мерки за подкрепа, съдът съобщава за това на общината по последния адрес на лицето.“

§ 19. Създава се чл.338а със следното съдържание:

„Мерки за подкрепа и поставяне под запрещение

Чл.338а(1) Съдът с решението си се произнася по подходящите мерки за подкрепа на лицето.

(2) Мерки за подкрепа са форми за съдействие, оказвани на лицето, чието запрещение се иска, които имат за цел улесняване на лично и самостоятелно

упражняване на права на лицето и се основават на потвърдена връзка на доверие между него и подкрепящия.

(3) Мерките могат да включват:

1. насочване на лицето чрез съответната дирекция „Социално подпомагане“ към подходяща социална услуга, която да съдейства за създаване на подкрепяща среда;

2. определяне на лице, което се намира в близка връзка с лицето, по отношение на което е подадено искането и което да оказва съдействие и подкрепа при събиране на подходяща информация, при разбирането на нейното значение и на последиците от извършване на конкретни правни действия;

3. определяне на условия за разпореждане с имущество над определена от съда стойност;

4. други подходящи мерки.

(4) При определяне на мярката по ал.3, т.2 съдът зачита волята и предпочитанията на лицето.

(5) При налагане на мярката по ал.3, т.3 съдът служебно я изпраща за вписване в съответния регистър.

(6) Съдът постановява поставяне на лицето под ограничено запрещение като крайна мярка след изчерпване на възможностите за определяне на мерки за подкрепа по чл.338а. Съдът е длъжен да мотивира поставянето под запрещение и неприложимостта на мерките за подкрепа.“

§ 20. Създава се чл.338б със следното съдържание:

„Чл.338б(1) При трайна фактическа невъзможност на лицето да изразява правно валидна воля, разпореждането с имуществото му става с разрешение на районния съд по постоянния адрес на лицето.

(2) Съдът се произнася с определение по искане на лицата по чл.336, ал.2.“

§ 21. В чл.339 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал.1.

2. Създава ал.2 със следното съдържание:

„(2) Съдът с решението си определя срок, за който мерките или запрещението следва да се прилагат. Този срок не може да бъде по-дълъг от 2 години.“

§ 22. В чл.340, ал.1 се изменя така:

„(1) В срока по чл.339, ал.2 лицата по чл.336, ал.1 могат да поискат:

1. прекратяване на мярката;

2. промяна на мярката от един вид в друг вид;

3. замяна на подкрепящото лице;

4. отмяна на запрещението и постановяване на мярка на подкрепа;

5. отмяна на запрещението.“

§ 23. В чл.411, ал.1 се създават изречение второ и трето със следното съдържание:

„Съдът най-късно на следващия работен ден извършва служебна проверка на местната подсъдност. Ако прецени, че делото не му е подсъдно, той го изпраща на надлежния съд.“

§ 24. Чл.418, ал.5 се изменя така:

„(5) Заповедта за изпълнение с отбелязването за издаден изпълнителен лист се връчва от съдебния изпълнител, който е длъжен в двуседмичен срок от получаването му да изпрати на съда копие от документа, удостоверяващ връчването на длъжника, съответно на особения му представител. Копието може да бъде изпратено и на електронен адрес, като съобщението следва да бъде подписано с квалифициран електронен подпис.“

§ 25. В чл.427 се създава ал.4 със следното съдържание:

„(4) Не се допуска прехвърляне на изпълнително дело по искане на взыскателя от един съдебен изпълнител на друг в един съдебен район.“

§ 26. В чл.428 се правят следните изменения:

1. В ал.2 се добавя изречение четвърто със следното съдържание: *„Връчването на поканите се извършва по реда на Глава шеста.“*

2. Създават се нови алинеи 3 и 4 със следното съдържание:

„(3) Не се пристъпва към принудително изпълнение, преди съдебният изпълнител да е получил изрични доказателства, че поканата за доброволно изпълнение е била връчена и че е изтекъл предвидения за доброволното изпълнение срок.

(4) Поканата и доказателствата за връчването ѝ се прилагат в изпълнителната преписка. Връчването се удостоверява с личния подпис на длъжника или на неговия представител. Когато поканата се връчва чрез работодателя, поканата се счита за връчена едва тогава, когато работодателят я съобщи на длъжника, което се удостоверява с подписа на длъжника и датата на узнаването.“

3. Сегашната ал.3 става ал.5.

4. Създава се нова алинея 6 със следното съдържание:

„(6) Длъжникът или неговите наследници могат да обжалват действията или бездействието на съдебния изпълнител. Обжалването се извършва пред окръжния съд по район на действие на съдебния изпълнител, по реда на Глава тридесет и девета.“

5. Сегашната ал.4 става ал.7.

§ 27. В чл.430 се създава ал.2 със следното съдържание:

„(2) Когато поканата за доброволно изпълнение е връчена на длъжника по реда на чл.47, ал. 1–5, съдебният изпълнител назначава на длъжника особен представител на разноски на взыскателя.“

§ 28. Създава се чл.433а със следното съдържание:

„Приключване на производството

Чл.433а. След удовлетворяване на вземането съдебният изпълнител приключва производството и служебно вдига наложените възбрани и запори след влизане на разпореждането в сила.“

§ 29. В чл.434 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се ал.1 със следното съдържание:

„(1) По образуването, движението и приключването на изпълнителното производство съдебният изпълнител се произнася с разпореждане, освен когато законът предвижда да се произнася с постановление.“

2. Досегашният текст става ал.2.

§ 30. В чл.435 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1, след думите „*изпълнително действие*“ се добавя „*определената стойност на вещта към момента на описа, разпореждането за приключване на производството*“.

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Длъжникът може да обжалва:

1. *постановлението за глоба;*

2. *насочването на изпълнението върху имущество, което смята за несеквестрируемо;*

3. *отнемането на движима вещь или отстраняването му от имот, поради това, че не е уведомен надлежно за изпълнението;*

4. *определената стойност на вещта към момента на описа;*

5. *липсата на покана за доброволно изпълнение или ненадлежното ѝ връчване при започнато принудително изпълнение, както и на разумен срок за доброволното изпълнение;*

6. *отказите на съдебния изпълнител, по искане на длъжника да приключи производството поради изплащане на цялото задължение, да прекрати производството на някое от основанията по чл.433, ал.1 или да замени обекта или начина на изпълнението;*

7. *разпореждането за приключване на производството;*

8. *разноските по изпълнението.“*

§ 31. Съдържанието на чл.436, ал.2-6 се изменя по следния начин:

„(2) В срок от три дни, считано от получаване на жалбата, съдебният изпълнител връчва препис на другата страна, а когато жалбата е подадена от трето лице, преписи от нея се връчват на страната, по молба на която е образувано изпълнителното дело.

(3) Ако съдебният изпълнител не изпълни задължението си по ал.2, съдът по изисква служебно изпълнителното дело. При установяване на забава, съдът разпорежда препис от жалбата да се изпрати на другите заинтересовани страни за становище.

(4) В случай, че съдът е констатирал неизпълнение на задълженията на съдебния изпълнител и е извършил действията по ал.3, изисква обяснения от съдебния изпълнител за причината за забавата и му налага глоба при установяване на неоснователно бездействие.

(5) В 3-дневен срок от изтичане на срока по ал.2, съдът изисква от съдебния изпълнител мотивирано становище по жалбата срещу обжалваното изпълнително действие, което следва да бъде представено 3-дневен срок от получаването на съобщението.

(6) Съдът решава делото в едномесечен срок, считано от изтичане на срока по ал.5.“

§ 32. Създава се нов чл.436а с със следното съдържание:

„Чл.436а(1) Страната, която е получила препис от жалбата, може в тридневен срок да подаде писмени възражения. След изтичането на този срок съдебният изпълнител изпраща на окръжния съд жалбата заедно с възраженията, ако има такива, ведно с копие от изпълнителното дело, като излага мотиви по обжалваните действия.

(2) Ако съдебният изпълнител не изпълни задължението си по ал.1, съдът изисква служебно изпълнителното дело, както и обяснения за причинената забава.

(3) При установяване на неоснователност на забавата по отношение на изпълнение на задължението по ал.1, съдът налага глоба на съдебния изпълнител.

(4) По отношение на жалбите се прилагат съответно разпоредбите на чл. 260, 261 и 262.“

§ 33. В чл.438, изречение второ, след думата „съдът“ се добавя изрази “в тридневен срок се произнася по искането и“.

§ 34. В чл.442 се създават ал.2 и 3 със следното съдържание:

„(2) Когато установи, че стойността на вещта или вземането е несъразмерно по-висока от задължението по изпълнителния лист, съдебният изпълнител спира изпълнителното действие срещу тази вещ или вземане и уведомява страните. Вискателят е длъжен да предложи друг обект или начин на изпълнение или да възложи на съдебния изпълнител да го избере.

(3) Алинея 2 не се прилага за ипотекарния и заложенния кредитор, както и за кредитора с право на задържане.“

§ 35. Член 450а се изменя така:

„Електронен запор върху вземане по сметка в банка

Чл.450а(1) Запор върху вземане на длъжника по сметка в банка може да се наложи чрез запорно съобщение в електронна форма съгласно изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис.

(2) Запорът се счита за получен от момента на постъпването му в информационната система на адресата.

(3) Банките, както и лицата и органите с правомощия по налагане на запори, са длъжни да обявят електронен адрес, на който ще постъпват електронните изявления.“

§ 36. Създава се чл.450б със следното съдържание:

„Съразмерност на таксите и разноските

Чл.450б(1) Не се насочва принудително изпълнение върху вещи и вземания, за които таксите и разноските по описване, оценяване, съхраняване и продажба са несъразмерни спрямо общия размер на задължението.

(2) Когато само за някои от вещите и вземанията на длъжника таксите и разноските по принудителното изпълнение се очаква да надхвърлят събраните суми, изпълнението се насочва върху останалото имущество на длъжника.

(3) Когато общият размер на задължението по изпълнителен лист е под минималната работна заплата, установена за страната, общият размер на таксите и разноските по изпълнението не може да надхвърлят неговия удвоен размер.“

§ 37. Член 468 се изменя така:

„Определяне на цената на движима вещ

Чл.468(1) Съдебният изпълнител обявява цената, по която вещта да се продаде в магазин. Цената се определя от лицензиран оценител или вещо лице и не може да бъде по-малка от средностатистическите продажни цени на стоките с подобна характеристика.

(2) Началната цена, от която да започне наддаването при явния търг с устно наддаване или публичната продажба, не може да бъде по-ниска от пазарната стойност на описаната вещ, приета от съдебния изпълнител въз основа на устно или писмено заключение на вещо лице.

(3) По искане на страна се назначава вещо лице за определяне на стойността на вещта. Когато стойността на вещта надхвърля 10 000 лв. могат да бъдат назначени и повече от едно вещи лица в съответната сфера на компетентност.

(4) Вещите лица се назначават служебно от списъка на вещите лица при съответния окръжен съд.

(5) Вещите лица по ал.2 могат да дадат заключението си и устно, което се отразява в протокола. За вещи на стойност над 25 000 лв. заключението се дава писмено и се мотивира.

(6) Ако вещите лица не достигнат до единна оценка, съдебният изпълнител определя стойността на вещта, като средноаритметична стойност между посочените от вещите лица оценки.

(7) Всяка от страните може да оспори приетата от съдебния изпълнител стойност на вещта и да поиска да бъде назначено друго или повече вещи лица. Съдебният изпълнител се произнася по искането в седемдневен срок.

(8) Оценката на пътните превозни средства не може да бъде по-ниска от застрахователната им оценка.“

§ 38. В чл.470 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал.2 със следното съдържание:

„(2) Алинея 1 се прилага и в случаите, когато длъжникът е редовно призван за описа, но не присъства на него.“

2. Алинеи 2 и 3 стават съответно ал.3 и 4.

§ 39. В чл.474 ал.4, изразът „комисиона в размер на 15 на сто от продажната цена“ се изменя и става „комисиона в размер на не повече от 10 на сто от продажната цена“.

§ 40. В чл.481, ал 10 се отменя.

§ 41. Създава се чл.481а със следното съдържание:

„Нов търг

Чл. 481а(1) Когато търгът се обяви за нестанал, се провежда нов търг по реда на чл.481.

(2) Цената на вещта на новия търг се определя в размер 90 на сто от началната цена на предишния търг. На всеки следващ търг цената се намалява с по 10 на сто от първоначалната цена, но не по-малко от 50 на сто.

(3) Когато след последния търг вещта не бъде продадена, съдебният изпълнител обявява проданта за нестанала, освобождава вещта и я предава на длъжника. Ако длъжникът не присъства, вещта се предава на пазача, а ако вещта не е била предадена за пазене, се оставя на мястото на проданта на разположение на длъжника.“

§ 42. В чл.485 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Началната цена, от която да започне наддаването при публичната продан на недвижим имот, се определя по правилата на чл.468.“

2. Създава се ал.2 със следното съдържание:

„(2) Оценката на недвижимите имоти не може да бъде по - ниска от данъчната оценка, ако такава се изисква по закон.“

§ 43. В чл.487 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Съдебният изпълнител е длъжен след изтичането на една седмица от окончателното приемане на заключението на вещото лице да изготви обявление за проданта, в което посочва собственика на имота, описание на имота, ипотекан ли е той, има ли установени към момента на възбраната ограничени вещни права върху имота, вписани искиви молби, възбрани и договори за наем, цената, от която ще започне проданта, и мястото и деня, в който ще започне и ще завърши проданта.“

2. В ал. 2, накрая се поставя запетая и се добавя „което се удостоверява с акт за разгласа“.

§ 44. В чл.489 се правят следните изменения:

1. В ал.2 изречение второ и трето се заличават.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Всеки кандидат за купувач има право само на едно писмено наддавателно предложение за имот.“

§ 45. В чл.492, ал.3 се изменя така:

„(3) Лицето, обявено за купувач, е длъжно в двуседмичен срок от обявяването да внесе предложената от него цена, като приспадне внесения задатък.“

§ 46. В чл.494 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, накрая изразът *„се извърши нова продан“* се заменя с изрече *„бъде обявен за купувач, като вземането му се намали със стойността на имота, определена по реда на чл.485 във връзка с чл.486“*.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Новата продан се извършва по правилата за първата продан. Тя започва не по - рано от един месец от приключването на първата продан при начална цена, равна на 90 на сто от началната цена на първата продан. Ако и при тази продан имотът не бъде продаден, взискателят има право в едноседмичен срок от съобщението да поиска да се извърши следваща продан.“

3. Създава се ал.3 със следното съдържание:

„(3) Цената на вещта за всяка следваща продан се намалява с по 10 на сто от първоначалната цена, но не по-малко от 50 на сто. Ако и при тази цена имотът не бъде продаден, той се освобождава от изпълнение и възбраната се заличава служебно по искане на съдебния изпълнител.“

§ 46. Член 495 се изменя така:

„Изплащане на цената от взискател

Чл. 495. Взискателят, обявен за купувач на имот, е длъжен в двуседмичен срок от обявяването му за купувач, съответно от влизане на разпределението в сила, да внесе сумата, необходима за изплащане на съразмерните части от вземанията на другите взискатели, или сумата, с която цената надминава неговото вземане, когато няма други взискатели. Ако не внесе тази сума, вземането му се намалява с размера на един задатък, което се отбелязва върху изпълнителния лист, а за имота се прилагат съответно чл.493, т.2 и чл.494, ал.2.“

§ 47. В чл.508, ал.1 се създава т.4 със следното съдържание:

„4. какво е основанието на постъпващите суми, образуващи вземането.“

§ 48. Чл.519 се изменя по следния начин:

„Чл.519(1) Паричните вземания срещу държавни учреждения се изплащат от бюджета им в тримесечен срок от предявяването на заверено копие от изпълнителния лист пред финансовия орган на съответното учреждение.

(2) Ако в тримесечния срок по ал.1 цялото задъжение не бъде погасено, взискателят може да образува изпълнително производство по общия ред, като в този случай длъжникът отговаря с цялото си имуществено, включително със сумите, представляващи средства, предоставени от държавния бюджет.“

§ 49. В Глава петдесет и седма наименованието на Раздел II се изменя така:

„Раздел II

Производство по признаване и изпълнение на решения и актове, постановени в други държави - членки на Европейския съюз“

§ 50. В чл.622 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал.2:

„(2) Заинтересованата страна може да поиска отказ на признаване на решението, както и постановяване на разпореждане, че липсват основания за отказ на признаването му въз основа на Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст) (ОВ, L 351 от 20.12.2012 г.) по реда на ал.1.“

2. Досегашната ал.2 става ал.3 и се изменя така:

„(3) Съдът постановява актовете си по ал.1 и ал.2 въз основа на препис от чуждестранно решение, заверен от постановилия го съд, и удостоверение, когато акт на Европейския съюз изисква това. Документите се придружават с превод на български език.“

3. Досегашната ал.3 става ал.4 и се изменя така:

„(3) Съдът се произнася с разпореждане, което има значението на решение, постановено в исков процес.“

4. Досегашната ал.4 става ал.5.

§ 51. Създава се чл.622а със следното съдържание:

„Пряко изпълнение по реда на Регламент (ЕС) № 1215/2012

Чл. 622а(1) Съдебно решение, постановено в държава – членка, подлежи на изпълнение, без да е необходимо издаване на изпълнителен лист.

(2) Съдебният изпълнител пристъпва към изпълнение по молба на заинтересованата страна на основание представен препис от чуждестранното съдебно решение, заверено от постановилия го съд и удостоверение, издадено съгласно чл.53 от Регламент (ЕС) № 1215/2012.

(3) Съдебният изпълнител проверява и дали мярката или разпореждането, съдържащи се в решението, могат да бъдат изпълнени със способите на българския закон. Когато това е невъзможно, той постановява заместващо изпълнение, съобразно българското законодателство.

(4) Чуждестранно съдебно решение, разпореждащо временна, включително обезпечителна мярка, подлежи на изпълнение по реда на ал.1 и 2. В случаите, когато мярката е била разпоредена, без ответникът да е бил призван да се яви, се представя и доказателство за връчването на съдебното решение.

(5) Когато пристъпва към изпълнение, съдебният изпълнител връчва копие от удостоверението по ал.2, като с връчването му кани длъжника към доброволно изпълнение. Към удостоверението се прилага копие от чуждестранното съдебно решение, ако то не е било вече връчено на длъжника.

(6) Длъжникът може в едномесечен срок от връчването да предяви молба за отказ за изпълнение. Когато е необходим превод на чуждестранното съдебно решение, срокът спира да тече до предоставянето му на длъжника.

(7) Всяка от страните може да обжалва адаптирането на мярката или разпореждането по реда на чл.43б.“

§ 52. Създава се чл.622б със следното съдържание:

„Отказ за изпълнение по Регламент (ЕС) № 1215/2012

Чл.622б. Молбата за отказ за изпълнение по чл.4б от Регламент (ЕС) № 1215/2012 се подава и разглежда по реда на чл.623.“

§ 53. В чл.623 се правят следните изменения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Съдът разглежда молбата в закрито заседание и се произнася въз основа на препис от чуждестранното съдебно решение, заверен от постановилия го съд и удостоверение, когато акт на Европейския съюз изисква това. Документите се придружават с превод на български език.“

2. Алинея 3 се отменя.

§ 54. В чл.627 се създава ал.3 със следното съдържание:

„(3) Длъжникът може да подаде молба за отказ за привеждане в изпълнение по чл. 22 от Регламент №1896/2006 или молба за спиране или ограничаване на привеждането в изпълнение по смисъла на чл. 23 от Регламент №1896/2006, пред окръжния съд по неговия постоянен адрес, по неговото седалище или по местоизпълнението. Разпореждането се обжалва по реда на чл. 623, ал. б . Срокът за въззивно обжалване тече за молителя от връчването на разпореждането, а за ответника - от връчването на поканата за доброволно изпълнение.“

§ 55. Създава се глава петдесет и осма "б" с чл.627г - чл.627з със следното съдържание:

„Глава петдесет и осма "б"

**ПРИЗНАВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ И ИЗДАВАНЕ НА
ЕВРОПЕЙСКО УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА НАСЛЕДСТВО**

**ВЪЗ ОСНОВА НА РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 650/2012 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**

**ОТ 4 ЮЛИ 2012 Г.ОТНОСНО КОМПЕТЕНТНОСТТА, ПРИЛОЖИМОТО ПРАВО,
ПРИЗНАВАНЕТО И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЯ И ПРИЕМАНЕТО И
ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА АВТЕНТИЧНИ АКТОВЕ В ОБЛАСТТА НА
НАСЛЕДЯВАНЕТО И ОТНОСНО СЪЗДАВАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКО
УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА НАСЛЕДСТВО (ОВ L 201/107 до 201/134 от 27.07.2012 г.),
НАРИЧАН ПО НАТАТЪК „РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 650/2012**

Признаване по съдебен ред

Чл.627г. Заинтересованата страна може да поиска признаването на чуждестранното съдебно решение по реда на чл.627д от окръжния съд по постоянния адрес на насрещната страна, по нейното седалище или по местоизпълнението.

Допускане на изпълнението

Чл.627д(1) Молбата за допускане на изпълнението на съдебно решение или друг акт, постановен в друга държава членка на Европейския съюз, се подава до окръжния съд по постоянния адрес на длъжника, по неговото седалище или по местоизпълнението. Препис от молбата за връчване на длъжника не се представя.

(2) Съдът разглежда молбата в закрито заседание. Той се произнася въз основа на препис от съдебното решение, както и на свидетелството по чл.46 от Регламент (ЕС) № 650/2012. Документите се придружават с превод на български език.

(3) В разпореждането, с което се уважава молбата, съдът определя приложимия срок за обжалване по чл.50, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 650/2012. Не се допуска предварително изпълнение на разпореждането, с което се уважава молбата.

(4) В разпореждането, с което се уважава молбата, съдът се произнася и по исканите привременни и обезпечителни мерки.

(5) Разпореждането по допускането има значението на решение, постановено в исков процес.

(6) Разпореждането подлежи на въззивно обжалване пред Софийския апелативен съд. Решението на Софийския апелативен съд подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд.

Издаване на европейско удостоверение за наследство

Чл.627е(1) Заявлението за издаване на европейско удостоверение за наследство може да се подаде пред всеки нотариус, без оглед на района на неговото действие.

(2) За всички неуредени от Регламент (ЕС) № 650/2012 въпроси, свързани с процедурата по издаване на европейското удостоверение за наследство, се прилага Глава четиридесет и девета.

(3) Нотариусът се произнася с мотивирано постановление. При уважаване на заявлението нотариусът издава удостоверението за наследство, заверено копие от което се връчва на заявителя.

(4) Удостоверението за наследство, както и отказът да бъде издадено, подлежат на обжалване с частна жалба пред съответния окръжен съд в двуседмичен срок, който тече за заявителя от момента на връчването му, а за останалите страни - от момента на връчването на уведомлението, че е издадено постановление.

(5) Когато актът на нотариуса е порочен, съдът му го връща със задължителни указания.

(6) Определението на съда е окончателно.

(7) В случай че наследството включва вещни права върху недвижими имоти, удостоверението за наследство, както и актовете за поправка, изменение или

оттегляне на удостоверението за наследство, подлежат на вписване в имотния регистър.

(8) Информация за подадените заявления и за издадените удостоверения за наследство се съхранява в информационната система към Нотариалната камара.

Обжалване на постановлението за поправка, изменение или оттегляне на европейско удостоверение за наследство

Чл.627ж(1) Актовете на нотариуса, постановени по искане за поправка, изменение или оттегляне на европейско удостоверение за наследство, подлежат на обжалване с частна жалба пред съответния окръжен съд в двуседмичен срок, който тече за молителя от момента на връчването на акта, а за лицата, получили копия от удостоверението за наследство – от момента на уведомлението, че е издадено постановление за поправка, изменение или оттегляне на удостоверението.

(2) Когато актът на нотариуса е порочен, съдът му го връща със задължителни указания.

(3) Определението на съда е окончателно.

Обжалване на спирането на действието на европейско удостоверение за наследство

Чл.627з(1) Спирането на действието на удостоверението, постановено от нотариуса, може да бъде обжалвано в едноседмичен срок пред окръжния съд.

(2) Определението на съда е окончателно.“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 56. Продажбите по изпълнителни дела, обявени до влизането в сила на този закон, се довършват по досегашния ред.

§ 57(1) В едногодишен срок от влизане в сила на този закон влезлите в сила решения за поставяне под запрещение следва да бъдат преразгледани от компетентния съд за определяне на мерки за подкрепа по този закон.

(2) В 6-месечен срок от влизане в сила на този закон настойниците и попечителите на лицата, поставени под запрещение, са длъжни да поискат от компетентния съд да преразгледа решенията за поставяне под запрещение. В случай че на лицата, поставени под запрещение, не са назначени настойници или попечители, искането следва да бъде направено от органа по настойничеството и попечителството към съответната община или от прокурора.

(3) Всяко лице, което към момента на влизане в сила на този закон е поставено под запрещение, може самостоятелно да поиска от съда да отмени или преразгледа поставянето му под запрещение.

§ 58. В Закона за защита от домашното насилие (Обн., ДВ, бр. 27 от 2005 г., изм.и доп., бр. 82 от 2006 г., бр. 102 от 2009 г., бр. 99 от 2010 г.) се създава глава трета със следното съдържание:

„Глава трета

Мерки за осигуряване на защита въз основа на Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела

Чл.23. Лице, което се ползва от мярка за осигуряване на защита, постановена в държава - членка на Европейския съюз, може да поиска издаване на заповед за защита на територията на страната от Софийския градски съд.

Чл.24(1) Съдът разглежда молбата в закрито заседание. Той се произнася в двуседмичен срок само въз основа на заверено копие от мярката за осигуряване на защита и удостоверението, издадено съгласно чл.5 от Регламент (ЕС) № 606/2013. Документите се придружават с превод на български език .

(2) Съдът проверява и дали мярката може да бъде изпълнена със способите на българския закон. Когато това е невъзможно, той постановява заместваща мярка на защита съобразно българското законодателство. Съдът уведомява лицето, създаващо заплахата, относно заместването на мярката за осигуряване на защита.

(3) Заместваящата мярка за осигуряване на защита подлежи на въззивно обжалване от лицето, ползващо се от защита или от лицето, създаващо заплахата, пред Софийския апелативен съд.

Чл.25. Отказ на признаване или отказ за изпълнение на мярка за осигуряване на защита се постановява от Софийския градски съд по искане на лицето, създаващо заплахата.

Чл.26(1) Първоинстанционният съд, разгледал делото, издава по писмена молба на лицето, което се ползва от защита, удостоверението по чл.5 от Регламент (ЕС) № 606/2013.

(2) Съдът уведомява лицето, създаващо заплахата, за издаването на удостоверението и за последиците от издаването му.

Чл.27. Актът за поправяне или оттегляне на удостоверението по чл.5 от Регламент (ЕС) № 606/2013 подлежи на обжалване пред съответния окръжен съд в двуседмичен срок, който тече от момента на уведомлението, че е издаден акт за поправяне или оттегляне на удостоверението.“

МОТИВИ

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

Предложеният законопроект предвижда няколко основни групи изменения в Гражданския процесуален кодекс (ГПК), отразяващи най-съществените проблеми при приложението на сега действащия кодекс. Проектът предвижда промени в начина на връчване на уведомления и съдебни книжа, на призоваване, промени в изпълнителното производство, в охранителните производства, касаещи поставените под запрещения лица, както и най-проблемния етап от иначе предвидения като триинстанционно производство в гражданския процес – касационното обжалване. В проекта са отразени и съвременните европейски практики по съобщаване и изпълнение на решенията на европейските съдилища.

I. В уведомяването и призоваването:

Предложени са мерки за максимална защита интереса на ответника. Ограничава се практиката за стартиране на дела, без знанието на ответник или длъжник, което го лишава от възможност за осъществяване на процесуалната му защита с оглед предвидената в ГПК равнопоставеност на страните в производството. С въвеждане на ограничения по отношение на уведомяване чрез залепване или чрез връчване на съседи, се цели да се постигне положение, в което посредством засилени изисквания към дейността на длъжностните лица по призоваването да се постигне максимална степен на узнаване от лицата за заведените срещу тях искове.

II. В изпълнителното производство:

Предлага се оптимизиране на уредбата на местната подсъдност в заповедното производство. Според чл.411, ал.1 заявлението се подава до районния съд по постоянния адрес или седалището на длъжника. Нормата е императивна, но при съществуващата уредба е пожелателна, тъй като не е предвиден механизъм, посредством който сезираният съд да провери, дали действително е местно компетентен, т.е., дали посоченият в заявлението адрес на длъжника е верен - заповедното производство е едностранно и длъжникът не може, преди да е издадена заповедта, да направи възражение за местна подсъдност. При това положение в момента съдът се произнася, приемайки „на доверие” посоченият от заявителя адрес и ако при връчване на заповедта се установи, че длъжникът има адресна регистрация в района на друг съд, производството се прекратява (определението на общо основание подлежи на обжалване с частна жалба и делото се изпраща на местно компетентния съд за продължаване на съдопроизводствените действия.) Всичко това причинява неоправдано забавяне на производството, което се предлага да бъде преодоляно, като се предвиди в чл.411, ал.1, че в деня на постъпване на заявлението (или най-късно на следващия присъствен ден) сезираният със заявлението съд извършва служебна проверка за постоянния адрес или седалището на длъжника и при установяване, че е компетентен друг районен съд, делото му се изпраща по подсъдност.

Едно от основните предложения е свързано с разширяване възможностите за обжалване на действията на съдебния изпълнител. В момента подобна възможност е изключително ограничена, особено по отношение на длъжниците. Предложенията дават възможност за обжалване на повече действия, като например: определената начална цена за публична продажба, отказът на съдебния изпълнител да приключи

производството по искане на длъжника, който претендира, че цялото задължение, включително лихви и разноси, е изплатено (чл.435, ал.1 и 2). Аргумент за това предложение са многобройните проблеми, свързани с определените начални цени при публична продажба и заплащаните комисиони при продажба на движими вещи в магазин. Възможността за обжалване съществува едва след извършване на продажбата или възлагане на имота с постановление от съдебния изпълнител.

В настоящия момент длъжникът няма право да иска прекратяване на изпълнителното производство, когато изпълни задължението си след започването му. Ако вискателят не поиска прекратяване, съдебният изпълнител трябва да изчака да минат две години и ако следи делата си, чак тогава или когато установи това – да прекрати делото. Това представлява сериозен проблем за длъжника, тъй като не са рядко случаите при незакрито дело, процесуалните представители на вискателите или ЧСИ да добават нови такси, които утежняват положението на длъжника допълнително. При наложен запов на трудово възнаграждение или банкови сметки, това представлява неоснователно препятстване на длъжника да борави с личните си доходи и активи. Ето защо е предложена на съществуващото по-неблагоприятно и неравнопоставено за длъжника положение.

Регламентира се изрично, с какви актове следва да се произнасят съдебните изпълнители.

Регламентира се по нов начин налагането на запов върху вземане на длъжника по сметка в банка чрез заповно съобщение в електронна форма съгласно изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис (чл.450а). В сега действащите разпоредби се съдържат текстове, които задължават Българска народна банка и Министерството на правосъдието да приемат и утвърдят стандарти и изисквания за налагането на запови в електронна форма, извън действащата регламентация на Закона за електронния документ и електронния подпис, което прави процедурата невъзможна за изпълнение

Предлага се да не се допуска прехвърляне на изпълнително дело по искане на вискателя от един съдебен изпълнител на друг в един съдебен район (чл.427, ал.4).

Въвежда се принципът за адекватност и съразмерност. Съдебните изпълнители следва да се произнасят мотивирано при искания за замяна на способа на изпълнение, като се стремят да спазват принципа на адекватност и съразмерност на принудителното изпълнение. Дава се възможност на съдебния изпълнител да преценява, а длъжникът да възразява, когато сумата по задължението е почти изцяло изплатена, а вискателят въпреки това иска опис и продажба на имущество.

Предложена е по-прецизна регламентация на текстовете, свързани с цялата процедура на публичната продажба, както на движими вещи, така и на недвижими имоти. Целта е да се постигне максимална прозрачност в действията на съдебните изпълнители, а също така и постигане на максимален ефект от продажбите с оглед гарантиране в пълна степен на правата и интересите на страните в процеса.

Във връзка с показаните от съдебната практика дефекти по прилагането на чл.433 са и предложените от нас промени в тази норма. За да онагледим съществуващите нормативни проблеми, навеждаме няколко примери:

Проблем № 1:

Според правилото на чл.433, ал.1, изпълнителното производство се прекратява, с постановление, когато:

1. длъжникът представи разписка от вискателя, надлежно заверена, или квитанция от пощенската станция, или писмо от банка, от които се вижда, че сумата по изпълнителния лист е платена или внесена за вискателя преди образуване на изпълнителното производство; ако длъжникът представи разписка с незаверен подпис на вискателя, последният при спор е длъжен да декларира писмено, че разписката не е издадена от него, в противен случай тя се приема за истинска;

2. вискателят е поискал това писмено;

3. изпълнителният лист бъде обезсилен;

4. с влязъл в сила съдебен акт бъде отменен актът, въз основа на който е издаден изпълнителният лист, или този акт се признае за подправен;

5. посоченото от вискателя имущество не може да бъде продадено и не може да бъде намерено друго секвестрируемо имущество;

6. не са заплатени дължимите авансово такси и разноски по изпълнението, освен в случаите на чл. 83;

7. бъде представено влязло в сила решение, с което е уважен искът по чл. 439 или 440;

8. вискателят не поиска извършването на изпълнителни действия в продължение на две години, с изключение на делата за издръжка.

От друга страна, в сега действащия ГПК, с цел постигане бързина, се ограничи кръгът на действията и бездействията на съдебния изпълнител, които могат да бъдат обжалвани. Тези действия, които подлежат на обжалване от вискателя са визирани в чл.435, ал.1, а подлежащите на обжалване от длъжника са посочени в чл.435, ал.2.

След внимателен прочит на двете норми става ясно, че бездействието на съдебния изпълнител да издаде постановление за прекратяване на изпълнителното дело (независимо, че същото се прекратява по смисъла на закона, според установената трайна съдебна практика) не подлежи на обжалване от страна на кредитора, както и от длъжника.

Вярно е, че НЕпрекрятяването на изпълнителното производство почти винаги засяга само интересите на длъжника, но в определени случаи може да засегне и интересите на вискателя. Така например, е възможно кредитор да е сключил споразумение с длъжник, че ще извърши действия за прекратяване на изпълнително дело, че то ще бъде прекратено в определен срок и, че ако това не се случи ще дължи неустойка, или че ще получи плащане от страна на длъжника в определен срок след прекратяване на изпълнителното производство. Ето и няколко примера:

Пример № 1: Образувано е изпълнително дело срещу длъжник за събиране на дължима сума от 10 000 лв. Вискателят-кредитор е извършил действия, като е наложил е възбрана върху собствен на длъжника имот, както и заповест върху МПС. След това в срок от 2 години не е предприел никакви действия срещу длъжника, като например да подаде искане за извършване на опис; заповест на банкови сметки; изискване на справки и прочие. Длъжникът е подал молба за прекратяване на изпълнителното дело, но независимо от това, съдебния изпълнител не издава постановление.

Пример № 2: Образувано е изпълнително дело срещу длъжник за предаване на определена вещ. Длъжникът представя протокол, че е предал вещта на кредитора преди образуването на изпълнителното дело или след това и депозира молба за прекратяването на изпълнителното производство, но независимо от това, съдебния изпълнител не го прекратява с постановление.

Пример № 3: Образувано е изпълнително дело от взискател срещу длъжник. Впоследствие страните постигат извънсъдебно споразумение, по силата на което взискателят ще получи плащане на задълженията си в срок до един месец, считано от прекратяване на изпълнителното производство. За целта, взискателят представя молба до съдебния изпълнител да се прекрати изпълнителното производство, но съдебния изпълнител не я уважава, без да сочи мотиви.

При така дадените няколко примера, въпреки, че е възможно да са налице и други подобни ситуации, разглеждаме принципната възможност, съдебният изпълнител да не прекрати изпълнителното производство, което е и често срещано явление в практиката.

В продължение на горното, след като в 435, ал.1 и ал.2 не е дадена възможност на кредитора, съответно длъжника да обжалват това бездействие на съдебния изпълнител, то тези лица не могат да се защитят срещу едно неправомерно бездействие на съдебния изпълнител, каквото съставлява отказа му (бил той мълчалив или изричен) да прекрати изпълнителното дело. Следователно, независимо дали съдебният изпълнител откаже писмено на кредитора или длъжника да извърши прекратяване на изпълнителното дело или не се произнесе по молбата за прекратяване, то никое от тези две лица не може да му се противопостави. По този начин се засягат законни права и интереси досежно възможността за прекратяване на изпълнителното производство, посочена в чл.433, ал.1.

Така в първия и втория примери, длъжникът по изпълнителното дело е поставен в неравностойна позиция. Това не е правилно и не отговаря на основните принципи в правото – този за равнопоставеност на страните. Безспорно е, че длъжникът в изпълнителното производство е лице, което дължи на определено лице парична сума или извършване на някакво действие. Но това обстоятелство не означава, че длъжникът не следва да бъде защитен. Напротив, на всеки се дължи защита, която трябва да му бъде гарантирана, в определени допустими граници. Ето защо, след като изпълнителното производство подлежи на прекратяване, в случай, че в рамките на 2 години от извършване на последното изпълнително действие от страна на кредитора той не извърши друго действие, т.е. бездействал е, то това негово пасивно поведение довежда до резултат, сочещ липсата на интерес у взискателя от изпълнителното дело, поради което същото следва да се прекрати. Това се явява и като санкция за увреждащата пасивност на взискателя да упражни правата си, а не да злоупотребява с тях. Или след като длъжникът е представил протокол, че е предал вещта, което представлява по своята правна същност документ за изпълнение на задължението по изпълнителен лист, то също следва да се прекрати изпълнителното производство. Но според новелата на чл.435, ал.2, длъжникът няма право да обжалва отказа на съдебния изпълнител да прекрати делото.

В третия даден пример, кредиторът е този, който не може да се защити. Същият е подписал споразумение с длъжника си, че ще получи плащане след като изпълнителното дело е прекратено или ще получи нещо друго в замяна; или ще дължи неустойка, при определени обстоятелства. Кредиторът подава молба за прекратяване и въпреки предпоставките за това, съдебният изпълнител не го прави. От друга страна, според нормата на чл.435, ал.1, кредиторът не може да обжалва бездействието на съдебния изпълнител да прекрати изпълнителното производство. Или с други думи, липсата на право на страните: на кредитора в чл.435, ал.1, съответно на длъжника в чл.435, ал.2 да обжалват отказа на съдебния изпълнител да прекрати изпълнителното производство, водят до това, че не може да се защити ефекта, който се цели по силата на

друга разпоредба – изричното правило на чл.433, ал.1.

При наличието на горните разпоредби интересите на вискателя и длъжника относно реализирането на прекратяването на изпълнителното производство при наличието на обстоятелствата по чл.433 ал.1 ГПК за защитени.

Проблем № 2:

Според чл.436, ал.2 жалбата срещу действието на съдебния изпълнител се изпраща на другата страна за депозиране на възражение.

Видно от чл.436, ал.3, изр.2 след като изтече срока за възражение срещу подадена жалба срещу действие на съдебен изпълнител, последният изготвя обяснение и следва да изпрати делото на окръжния съд за произнасяне.

При това законодателно разрешение липсва едно съществено условие – срок за съдебния изпълнител, в който следва да изпрати жалбата, на другата страна за становище, както и жалбата, заедно с копие на делото, евентуално възражението и своите обяснения на окръжния съд. Това от своя страна пряко накърнява интересите на страната, подала жалбата, а в определени случаи и другата страна.

Възможно е да се наведат много примери, от които да се изведе нуждата за посочване на конкретен срок за изпращане на жалбата, но един е показателен, а именно: Образувано е изпълнително дело срещу длъжник за въвод във владение на недвижим имот. Съдебния изпълнител насрочва дата за извършване на изпълнителното действие, но допуска нарушение или извършва въвода при неспазване на законови разпоредби. Независимо от това въводът е извършен. При това положение за длъжника остава единствено възможността да обжалва действията на съдебния изпълнител и депозира жалба. Съдебният изпълнител приема жалбата, но не я изпраща веднага на ответната страна, тъй като няма срок за това. След известно време (седмица, две, месец), съдебният изпълнител изпраща жалбата на ответната страна, която в установения срок депозира възражение. След това съдебният изпълнител отново забавя изпращането на изпълнителното дело на окръжния съд (месец, два, шест), т.к. няма посочен срок за това действие. По този начин, от момента на депозиране на жалбата до същинското ѝ разглеждане от окръжния съд могат да минат от няколко седмици до няколко месеца – налице са многобройни подобни случаи от практиката за подобно развитие.

От друга страна, от продължителната забава на изпращане на жалбата, страната която я е подала може да търпи значителни вреди. Така в продължение на горния пример, след като кредиторът е бил въведен във владение, а преди въвода, длъжникът е имал наемател и е получавал плащане, то предвид забавата за изпращане на жалбата за разглеждане от окръжния съд, той е възпрепятстван да получава доход от имота.

Или от продължителната забава може да търпи вреди и вискателя. Така например, след като е бил въведен в имота и е имал кандидат, който да го наеме, но срещу ангажимента да извърши ремонт на значителна стойност. Но длъжникът е подал жалба срещу действието на съдебния изпълнител. Ето защо, вискателят е решил да изчака да приключи процедурата по обжалване на изпълнителното действие – въвода, за да не се получи ситуация наемателят да извърши ремонт и при една евентуална отмяна на изпълнението и издаване на обратен изпълнителен лист, да бъде изведен от съдебен изпълнител. Но при положение, че процедурата по изпращане на жалбата е продължила няколко месеца, то кандидатът се е отказал и така вискателят също е увреден.

И след като липсват конкретни срокове за съдебния изпълнител да придвижи

процедурата по жалбата срещу неговите действия, то и страната не може да подаде молба за определяне на подходящ срок по реда на чл.255. Нещо повече: след като не са налице конкретни срокове за съдебния изпълнител, то страната депозирала жалбата не може да изиска от окръжния съд да задължи съдебния изпълнител да изпрати цялата преписка, аналогично на чл.152 ал.4 АПК.

От друга страна, в ГПК съществуват определени производства, при които е налице срок за изпращане на документи или извършване на конкретно действие. Така, в чл.312 ГПК е казано, че в деня на постъпване на отговора, съдът следва да извърши определени действия. А АПК също има конкретни срокове. Според чл.152 ал.2 АПК, органът чрез който е депозирана жалба срещу административния акт, следва да я изпрати на съда в 3 дневен срок от изтичане на срока за оспорване.

При изложеното по-горе, за да се гарантират интересите на страните в изпълнителното производство в производството по обжалване на действията на съдебния изпълнител трябва да се постигне бързина, за да е налице ефективност.

Проблем № 3:

В последно време много от българските граждани, както и юридически лица, получиха кредити от банкови институции или заеми от граждани срещу предоставено обезпечение – собствени недвижими имоти, или движими вещи (автомобили, ценности и др.). Често се случва, стойността на обезпечението да надхвърля значително сумата на кредита. Впоследствие длъжниците изпаднаха в ситуации, при които да не могат да заплащат вноските по отпуснатите им заеми обезпечени с ипотека върху собствените им недвижими имоти или залог върху вещите. В този случай, кредиторите са принудени да предприемат действия насочени към събиране на дължимите суми чрез изнасяне на ипотекираните имоти на публична продажба, съответно продажба на заложените движимите вещи. Именно тук се корени проблема.

За кредиторите е от съществено значение да съберат бързо дължимите им суми. Това предполага, че следва да се реализира бърза продажба на недвижимите имоти и/или вещите. За да се осъществи такава, цената трябва да е атрактивна за евентуалните купувачи.

Според сега действащата уредба, движими вещи на стойност над 5000 лв. – МПС, и кораби се продават по реда на публичната продажба (чл.474 ал.5). Недвижимите имоти също се продават чрез публична продажба. Според правилата за публична продажба на недвижими имоти – чл.485, съдебният изпълнител определя началната цена, от която ще започне наддаването, като се прилага съответно чл.468. Видно от чл.468, ал.1 е, че съдебният изпълнител определя цената, по която вещта да се продаде, като началната продажна цена за публичната продажба е 75 на сто от стойността на вещта, която е определена от съдебния изпълнител. Правилото на чл.468, ал.2 установява, че по искане на страна се назначава вещо лице за определяне на стойността на вещта. Вещото лице се назначава служебно от съдебния изпълнител, когато за определяне на стойността са необходими специални знания в областта на науката, изкуството, занаятите и други. Вещото лице може да даде заключението си и устно, което се отразява в протокола.

Според сега действащата нормативна база, при продажба на движими вещи под 5000 лв. не се спазват правилата за продажба чрез публична продажба.

Съществува също и хипотеза, при която съдебният изпълнител определя продажна цена, която е значително по-висока от реалната продажна цена.

Следователно, към настоящия момент съществуват предпоставки, при които да се определя произволна занижена или пък завишена цена на продаваните движими вещи или на недвижимите имоти, които се изнасят на публична продажба. По-ниската продажна цена на имотите, които се продават от съдебните изпълнители не е в интерес на длъжниците. И това е така, понеже продавайки имота на цена значително под реалната му пазарна стойност се уврежда интереса на длъжника, защото на първо място той се лишава от собствеността си, а на второ място, все още остава да дължи сума по кредита /заема си, когато продажната цена не покрива всички разноски по изпълнителното дело.

Когато е определена цена на продаваните вещи над пазарната, също има затруднения за събирането на сумата при насрочена първа публична продажба. В този случай, при липса на наддавачи, следва да се обяви втора продажба. При положение, че и на втората продажба не се явяват наддавачи следва да се определи нова цена и да се насрочи трета продажба и т.н. По този начин се забавя значително удовлетворяването на кредитора, тъй като осъществяването на процедурата по обявяване на публична продажба отнема приблизително месец и половина. През всичкото това време се набират плащания както за съдебния изпълнител, така се увеличават и разходите на кредитора – за разноски и прочие, увеличават се и лихвите върху главницата. Следователно, при втора и трета продажба, периодът за удовлетворяване на кредитора се увеличава значително. Нещо повече. През този период, по изпълнителното дело може да се присъедини и друг взискател, като по този начин при определени предпоставки в закона може да се извърши разпределение на получените суми от публичната продажба между двамата кредитори, което да възпрепятства първоначалния взискател да събере цялата сума, която длъжникът има да му плаща. Всичко това утежнява несъразмерно положението на длъжника и практически го фалира, без възможност да въздейства на процеса.

По сега действащата нормативна уредба страна по изпълнително дело не може да обжалва действие на съдебния изпълнител, с което се определя размер на цената за продажба на вещта. И кредиторът и длъжникът са обвързани от определения размер, независимо дали са съгласни или не. Или нито кредиторът, нито длъжникът могат да се защитят, когато преценят, че определената цена не е действителна.

С предложените законодателни промени това положение се премахва. Наред с това, с промените се постига определянето на оценка на продаваните вещи, която да е максимално близка до реалната цена на тези вещи, за да не се накърняват интересите на страните по изпълнителното дело. Предвижда се и намаляване на процента, който ще се заплати на магазина като комисионна за реализираната продажба. Така или иначе продажбата на вещта, започва при цена 85 % от реалната стойност, поради което разход от 15 % от продажната цена за комисион, който също се поема от длъжника е нецелесъобразно и пряко интересите му.

При така направените предложения, начинът на определяне на цената би следвало да е обективна, като от една страна се създава механизъм за преодоляване на ситуации, при които не може да се постигне консенсус между вещите лица. От друга страна се улеснява съдебния изпълнител, т.к. същият не притежава специални знания относно характеристиките на всички вещи и тяхната обортност в обществото, поради което по-правилно е оценката да се извърши от специалист.

III. Други предложения за изменение на ГПК, които са от значение за

подобряване на неговата ефективност:

1. Според сега действащия чл.47, ал.3, когато след залепване на уведомление ответникът не се яви в съда, за да получи книгата, съдът указва на ищеца да представи справка за неговата адресна регистрация. Разпоредбата в този ѝ вид причинява неоправдано забавяне на съдопроизводството предвид необходимостта от изготвяне и връчване на съобщение с указания до ищеца. Съдилищата вече разполагат с онлайн достъп до Национална база данни „Население” по силата на Наредба № 14 от 18.11.2009 г. за реда и начина за предоставяне достъп на органите на съдебната власт до Национална база данни „Население” (обн., ДВ, бр. 94 от 2009 г), приета на основание чл.385, ал.2 от Закона за съдебната власт. И в момента много съдилища не изискват адресни справки от ищците, а извършват служебно такива, което значително ускорява процеса и облекчава администрирането на правосъдието, тъй като се спестява изготвянето и връчването на съобщения. По тези причини се предлага, редакцията на чл.47 да се промени, като се предвиди, че съдът не указва на ищеца, а служебно проверява адресната регистрация на ответника.

2. Разпоредбата на чл.69, ал.1, т.4 в сегашната си редакция създава проблем. Същата предвижда, че по облигационните искове за съществуване, за унищожаване или за разваляне на договор и за сключване на окончателен договор цената на иска е в размер на стойността на договора, а когато договорът има за предмет вещни права върху имот, цената на иска е в размерите по т.2, т.е., като за собственически иск. Същевременно, според чл.71, ал. 2, когато предмет на делото е право на собственост или други вещни права върху имот, държавната такса е върху една четвърт от цената на иска, формирана от данъчната, респ. от пазарната оценка. Това не е предвидено за исковете по чл. 69, ал.1, т.4, откъдето следва, че за тях таксата би следвало да е четири пъти по-висока от тази по иска за собственост, в което няма никаква логика и очевидно се дължи на непрецизната редакция на текста. В тази връзка е предложена промяна на чл.71, ал.2, с която се цели уеднаквяване размера на държавната такса по исковете за собственост и по облигационните искове за съществуване, за унищожаване или за разваляне на договор и за сключване на окончателен договор.

3. С предложените изменения в чл.78 се цели да се отстранят няколко предпоставки за ощетяване на ищцовата страна. На първо място се премахва текста, позволяващ на съда да присъжда на юрисконсултите, представляващи юридическите лица, публичните учреждения и органи, разноски за възнаграждения по Наредба 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения. Това е неправилен подход, на първо място – защото адвокатите упражняват свободна професия, която е единствения им източник на доходи, докато юрисконсултите са наети по трудово или служебно правоотношение лица, получаващи гарантирано възнаграждение във връзка със заеманата длъжност. Сега съществуващия текст създава необосновано обогатяване на юрисконсултите за сметка на адвокатите, още повече, че Наредба 1 е издание на Висшия адвокатски съвет и не е предвиден да защитава интереса на други юристи, освен на адвокатите, които за да практикуват професията си заплащат членски внос в гилдията. В този смисъл, присъденото юрисконсултско възнаграждение се явява допълнително заплащане за труда на юрисконсулта. Дори да се приеме тълкуването на ВКС, че възнаграждението е в полза на доверителя на процесуалния представител, това на свой ред се явява допълнително стимулиране на доверителите на юрисконсултите за сметка на доверителите на адвокатите, които обичайно са физически лица. Така например,

приходите на М-Тел от юрисконсултси възнаграждения са повече, отколкото от предоставяне на услуги. Подобно е положението при топлофикациите и др.п. монополисти. Докато юрисконсултското възнаграждение се явява средство за допълнителни приходи за доверителите на юрисконсулта, то това рефлектира негаривно във финансовата сфера на доверителите на адвоката, като ги натоварва допълнително. Това не работи в посока на достъпа до правосъдие, тъй като икономически по-слабо задоволените граждани, давайки си сметка, че няма да могат да си позволят разходите по дело, остават пасивни с незащитени права.

От друга страна, с въвеждането на нова алинея 4 към същия член, се цели да се възпрат прекомерните претенции на адвокатите, които приоритетно са обвързани с изпълнителни дела и които се стремят да се обогатят за сметка на и без това поставените в неизгодно финансово положение длъжници.

4. Отмяната на чл.80 се предлага, тъй като при наличие на изрични доказателства между кориците на съдебните дела за сторените от страните разноси, са достатъчни, за да бъде изчислен общия им размер в края на процеса пред всяка съдебна инстанция. Изискването за представяне на списък за разноските на едно дело, което е продължило 3 или повече години на една съдебна инстанция, през който период са били внасяни не само от пълномощника, но и от самата страна различни такси и депозити, и са правени и други текущи разноси, е прекомерно утежняващо. Тъй като по закон движението на делото се администрира и следи служебно от съдебния състав, то задължението да изчисли общата сума на дължимите разноси, следва да бъде отново на съдебния състав.

5. В КРБ и ЗСВ е предвидено, че гражданското производство е триинстанционно. При сегашната редакция на чл.280 този правен принцип е почти изцяло дерогиран. С изискването за посочване на основанията за касационно обжалване, включващо и прилагане на решения на съдилищата, относими към предмета на съответния спор, е постигнато изключително сериозно затормозяване на процеса на обжалване в третата(касационната) съдебна инстанция. При положение, че по закон, съдът е този, който служебно трябва да знае закона и да познава съдебната практика, то битуването на такова задължение в сега действащия ГПК е в противоречие с юридическата функция и компетентност на съда, установени в правния мир. В тази връзка считаме, че е повече от ненужно да се хаби толкова хартия (при положение, че касационните жалби с приложенията от по 40-60 листа се подават в 2 екземпляра – по един за съда и за насрещаната страна), за да се задоволи едно абсурдно и противоречащо на КРБ законово положение, облагодетелстващо единствено ВКС. Предвид, че по статистика от всички подадени касационни жалби от въвеждането на този текст досега, само около 3% се допускат до разглеждане по същество, то губещите в този процес са най-вече гражданите, тъй като на практика са лишени от третоинстанционния процес. Сега съществуващия ред за касационно обжалване се явява изключително затормозяващ и работата на процесуалните представители, тъй като изготвянето на касационната жалба с касационните основания и издирването на относима съдебна практика е един изключително време- и енергоемък процес, който предвид ниския процент на допуснатите касационни жалби е неоправдан, поради липса на финансова възвращаемост за положението труд.

С предложената промяна всъщност се връща старата редакция на чл.280 от ГПК, която действително отговаряше на принципа за триинстанционност на гражданското

съдебно производство.

IV. В част седма „Особени правила относно производството по граждански дела при действие на правото на Европейския съюз“:

1. Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст) е рамката, в която ще продължи да се осъществява съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси в Европейския съюз. Той се прилага по отношение на широк кръг въпроси и обхваща не само договорните искове, но и деликтните и имуществените искове. С него се определя, кой съд е най-подходящо да бъде компетентен за решаване на даден трансграничен спор и се осигуряват безпроблемното признаване и изпълнение на съдебните решения, постановени в друга държава - членка. Този регламент ще замени Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

Предвидено е Регламентът да започне да се прилага от 10.01.2015 г.

Най-съществените промени, направени с новия акт се отнасят до следното:

- премахване на междинното производство за признаване и изпълнение на съдебни решения (екзекватура);
- разширяване на обхвата на правилата за компетентността съгласно регламента, така че да се прилагат и по отношение на спорове с ответници от трети държави, включително уреждане на ситуацията, в които един и същи въпрос е висящ пред съд на територията на ЕС и пред съд извън нея;
- повишаване на ефективността на споразуменията за избор на съд;
- подобряване на взаимодействието между регламента и арбитража;
- подобряване на координацията на производствата пред съдилищата в държавите-членки и поясняване на условията за движение на временни и охранителни мерки в ЕС;
- подобряване на достъпа до правосъдие по отношение на някои специфични спорове.

Взаимното доверие в правораздаването в Съюза обосновава принципа, заложен в новия Регламент, че съдебните решения, постановени в държава-членка, следва да бъдат признати във всички държави-членки, без за това да е необходима специална процедура. Освен това целта, трансграничните съдебни спорове да приключват по-бързо и да са свързани с по-малко разходи, е основание за премахване на декларацията за изпълняемост, която понастоящем се изисква преди изпълнението на съдебните решения в сезираната държава-членка. Поради това съдебните решения, постановени от съдилищата на държава-членка, следва да бъдат разглеждани като постановени в сезираната държава-членка. Предвидено е, молбата за изпълнение на чуждестранно решение да се подава директно пред органа по изпълнението.

Прякото изпълнение в сезираната държава членка на съдебно решение, постановено в друга държава членка, без декларация за изпълняемост, не следва да излага на опасност зачитането на правото на защита. Ето защо лицето, срещу което се иска изпълнение, следва да може да подаде молба за отказ на признаване или изпълнение на съдебно решение, ако то счита, че е налице едно от основанията за отказ

на признаване.

С оглед на горепосоченото е и предложената промяна в Раздел II на Глава петдесет и седма на ГПК „Признаване и допускане на изпълнение на съдебни решения и актове при действието на правото на ЕС“, с която се създава и подходяща вътрешна уредба, позволяваща приложението на Регламента Брюксел I (преработен текст).

Тези промени са свързани с определяне на съда, пред който може да се подаде молба за липса на основания за отказ от признаване на чуждестранното съдебно решение, молба за отказ на признаването му или молба за отказ за изпълнение му, както и съдилищата, пред които може да се обжалват разпорежданията на съда по тези молби. Настоящото предложение се основава и на действащата към момента уредба и предвижда първоинстанционен съд по тези молби да е окръжния съд по постоянния адрес на насрещната страна или по нейното седалище, а ако тя няма постоянен адрес или седалище на територията на Република България – по своя постоянен адрес или седалище. Когато и заинтересованата страна няма постоянен адрес или седалище на територията на страната, искането се предявява пред Софийски градски съд. Определени са и съдилищата, пред които да се обжалва, съгласно изискването на регламента, на разпореждането на първоинстанционния съд – съответно Софийски апелативен съд и Върховен касационен съд.

Създаден е и механизъм, по който чуждестранното съдебно решение ще има непосредствено действие на територията на България, без да е необходимо издаване на изпълнителен лист и при който молбата за изпълнение на чуждото решение ще се подава пред съдебния изпълнител, а не пред окръжния съд, както е по настоящата уредба.

2. Регламентът (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство се прилага при наследяване в случай на смърт.

С новия акт на ЕС се въвеждат единни правила относно компетентността и приложимото право в областта на наследяването в ЕС, както и признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в тази област.

С цел бързото, лесно и ефективно уреждане на наследяване с трансгранични последици в рамките на Съюза наследници, заветници с преки права върху наследството и изпълнители на завещания или управители на наследствено имущество, на които се налага в друга държава членка да докажат правното си положение или да упражнят правата си могат да поискат издаване на европейско удостоверение за наследство. Използването на удостоверението не е задължително. То не заменя вътрешните документи, използвани за сходни цели в държавите членки. Същевременно, след като бъде издадено за ползване в друга държава членка, удостоверението поражда еднакви правни последици във всички държави членки.

С настоящото изменение и допълнение на ГПК – създаването на Глава петдесет и осма „б“, се определя, че компетентният орган за издаване на европейско удостоверение за наследство е всеки нотариус, без оглед на района на неговото действие.

С цел избягване дублирането на производства по издаване на удостоверение за

едно и също наследство, както и с цел по-лесно търсене на информацията относно издадени удостоверения за наследство и улесняване на компетентните органи, гражданите и бизнеса се предвижда, информацията за подадените заявления и за издадените удостоверения за наследство да се съхранява в информационната система към Нотариалната камара.

Също така, се регламентира че удостоверението за наследство, както и актовете за поправка, изменение или оттегляне на удостоверението за наследство подлежат на вписване в имотния регистър в случай, че наследството включва вещни права върху недвижими имоти. Действията на нотариусите във връзка с издаването, изменението и поправката на европейско удостоверение за наследство подлежат на съдебен контрол.

Регламент (ЕС) № 650/2012 започва да се прилага по отношение на наследяването на лица, починали на датата или след 17 август 2015 г. Избор на приложимо право и разпореждания с имущество в случай на смърт, направени преди тази дата, са валидни при специални условия, предвидени в регламента.

3. Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 година относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела е част от законодателен пакет, целящ да засили правата на жертвите в ЕС. Имайки предвид различните правни традиции на държавите-членки в тази област Регламентът за гражданскоправните мерки за защита цели да допълни Директива 2011/99/ЕС относно европейската заповед за осигуряване на защита, уреждаща взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита, постановени по наказателни дела. С цел осигуряване на жертвите на психическо или физическо насилие на продължаваща защита, дори когато се преместват, пътуват или работят в чужбина, Регламентът създава опростен механизъм, позволяващ защитата да бъде разширена в другите държави-членки и да се осигурят процесуални гаранции за засегнатите лица. С оглед спешността на ситуациите, описани в регламента, признаването на мерки за защита трябва да бъде автоматично, без междинна процедура и без необходимост от декларация за изпълняемост. Затова е създадена опростена процедура за признаване, която ще вземе предвид и различния характер на органите, участващи в тези производства. С цел създаване на възможност за жертвите, да се позовават на мерки за защита лесно и ефективно в друга държава-членка, се създава удостоверение с релевантна информация за признаването и, ако е необходимо, за изпълнението на мярката за защита. За да се осигури лесно използване на това удостоверение, е установен стандартен формуляр, важащ в целия ЕС, така че изискуемата информация да може да бъде предоставена в максимална степен в стандартизирана форма, с възможно най-малка необходимост от превод. За да бъде създаден лесен и работещ механизъм, при който защитеното лице трябва да реши, дали желае да използва удостоверението в друга държава-членка, удостоверението се предоставя от издаващия орган на защитеното лице.

Предвидено е, Регламентът да започне да се прилага от 11.01.2015 г.

Този регламент засилва взаимното доверие в правораздаването в Съюза и подпомага движението на мерките за осигуряване на защита в Европейския като урежда компетентността и признаването и, когато е приложимо, изпълнението на мерките за осигуряване на защита.

Изпълнението на мярката за защита в сезираната държава-членка, постановена в

друга държава-членка, не следва да излага на опасност зачитането на правото на защита. Ето защо лицето, срещу което се иска изпълнение, следва да може да подаде молба за отказ на признаване или изпълнение на мярка за осигуряване на защита, ако то счита, че е налице едно от основанията за отказ на признаване.

С оглед на горепосоченото, със заключителна разпоредба на ГПК е предложена промяна в Закона за защита от домашното насилие, като се създава Глава трета „Мерки за осигуряване на защита въз основа на Регламент (ЕС) № 606/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юни 2013 г. относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела“, с която се регламентира и подходяща вътрешна уредба, позволяваща приложението на регламента.

Нормите са свързани с определяне на съда, пред който може да се подаде молба за издаване на заповед за защита на територията на страната, като това е Софийският градски съд, който проверява, дали мярката може да бъде изпълнена със способите на българския закон. Когато това е невъзможно, той постановява, заместваща мярка на защита и приспособява мярката за осигуряване на защита съобразно българското законодателство.

Определен е и съдът, пред който заместващата мярка за осигуряване на защита ще подлежи на въззивно обжалване - Софийският апелативен съд.

Предвидено е, че първоинстанционният съд, разгледал делото, издава по писмена молба на лицето, което се ползва от защита, удостоверение по чл.5 от Регламента.

V. В производството за поставяне под запрещение:

С предложените изменения и допълнения в Глава двадесет и осма „Поставяне под запрещение“ и свързаните разпоредби се изпълняват международноправни ангажименти на страната, произтичащи от ратифицирането и влизането в сила на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) и осъдителното решение на Европейския съд по правата на човека по делото „Станев с/у България“ („Stanev v. Bulgaria”, Жалба No. 36760/06, Решение на Голямата Камара на ЕСПЧ от 17.01.2012 г.).

Принципната промяна е свързана с отмяната на института на пълното запрещение и реформа на ограниченото запрещение, която да гарантира пълното признаване на правоспособността и дееспособността на хората с увреждания във всички житейски сфери. Основен акцент е поставен върху произтичащото от международноправните актове задължение за промяна на режима на заместващо вземане на решения (запрещението) с институти на подкрепено вземане на решения (подкрепящи мерки) за лицата, които се нуждаят от съдействие и подкрепа при упражняването на техните права. В тази връзка се предлагат конкретни подкрепящи мерки, които съдът следва да прецени и определи на лицата, които се нуждаят от съдействие, преди да се наложи ограниченото запрещение като мярка. Предвидено е поставянето под ограничено запрещение да се прилага като крайна мярка след изчерпване на възможностите за определяне на мерки за подкрепа.

Мерките за подкрепа са определени като форми за съдействие, оказвани на лицето, чието запрещение се иска, които имат за цел улесняване на личното и самостоятелно упражняване на права на лицето и се основават на потвърдена връзка на доверие между него и подкрепящия. Сред подкрепящите мерки са: насочване на лицето чрез съответната дирекция „Социално подпомагане“ към подходяща социална услуга, която да съдейства за създаване на подкрепяща среда; определяне на лице, което се

намира в близка връзка с лицето, по отношение на което се води процеса, което да оказва съдействие и подкрепа при събиране на подходяща информация, при разбирането на нейното значение и на последиците от извършване на конкретни правни действия; определяне на условия за разпореждане с имущество над определена от съда стойност, както и други подходящи мерки.

За да се гарантират правата и дееспособността на хората с увреждания е предвидено, в производството по определяне на подкрепящи мерки или налагане на ограничено запрещение те да извършват съдопроизводствените действия лично, както и да имат правото да поискат, в процеса да се конституира техен близък, който да ги подкрепя в извършване на съдопроизводствените действия. В тези случаи съдът назначава на лицето и особен представител. При определянето на мерки за подкрепа и съдействие съдът следва да зачита волята и предпочитанията на лицата.

При определяне на мярка за поставяне на лицето под ограничено запрещение съдът изследва конкретните житейски сфери и дейности, за които лицето изпитва затруднение да се грижи за своите работи и подходящия вид мерки за подкрепа. Наред с това съдът определя максимален срок, за който мерките или запрещението следва да се прилагат. Този срок не може да бъде по-дълъг от 2 години.

Сигурността на гражданския оборот е гарантирана при определянето на мерки за подкрепа, като е предвидено, съдът да определя условия за разпореждане с имущество над определена стойност. Решението, с което се определят условия или се предвиждат ограничения, се вписва в специалните регистри.

По отношение на заварените случаи на вече наложено пълно или ограничено запрещение е предвидено в преходните и заключителни разпоредби на законопроекта задължение, в едногодишен срок от влизането на закона в сила влезлите в сила решения за поставяне под запрещение да бъдат преразгледани от компетентния съд за определяне на мерки за подкрепа по този закон.

VI. По отношение на промяната в чл.519:

Нормата е обявена за противоконституционна, тъй като поставя в неравноправно положение частните и публичните субекти по отношение на вземаният на едните към другите и обратно.

Считаме, че избраният от нас подход за законодателна промяна балансира между другите възможности и е съобразен с всички специфични особености на държавните учреждения. Едновременно с това той е формулиран с оглед процедурата по изпълнение на присъдено обезщетение от ЕСПЧ, която през годините е доказала ефективността си.

В нашето предложение приемаме запазването на досегашната процедура за един кратък и напълно достатъчен срок за изпълнение от три месеца. След предявяване на изпълнителния лист, държавното учреждение е в състояние да нареди плащане на претедираното парично вземане, като при наличие на добра воля срокът е напълно достатъчен за изпълнението на задължението. В случай на неизпълнение, вискателят може да ползва общия ред със всички възможни санкции за длъжника. Тук влиза в действие приложението на изведения от практиката на Европейския съд принцип за недопустимост на позоваване от страна на ържавата на липса на парични средства.

Такова законодателно решение на въпроса би съхранило интереса на учрежданието, защото то няма да търпи многобройните санкции и разноски, които могат да възникнат при едно принудително изпълнение тогава, когато добросъвестно

спази законовия срок за изпълнение. В обратния случай следва да се приеме, че интересите на вискателя са по-значими, тъй като едно допълнително забавяне би го увредило, а също така би нарушило и ЕКЗПЧОС (Конвенцията).

По отношение на самата процедура по предявяване сме възприели решението за депозиране копие от изпълнителния лист, защото прилагането на оригинал, би затруднило вискателя да образува изпълнително дело по общия ред след изтичането на тримесечния срок, поради липсата на процедура, която да обвърже финансовия орган на съответното учреждение да го върне незабавно след изтичане на срока.

Вискателят лесно може да бъде въввлечен в бюрократична процедура по подаване на редица молби и очакване с месеци на нечие решение за връщане на оригинала на изпълнителния лист.

Също така сме премахнали израза „от предвидения за това кредит от бюджета”, като съображенията ни за това са следните: На първо място считаме, че обстоятелството от кое перо едно държавно учреждение ще изплати дълга си следва да е регламентирано в съответните бюджетни закони, а не в процесуалния закон. Осигуряването всички възникнали вземания да се удовлетворят в срок е вътрешен проблем на властите и предвиждането на бюджетен кредит не може да се приеме като условие за изпълнението или оправдание за забавянето му. Наред с това именно този израз в настоящата редакция на чл.519, ал.2 дава възможност за отлагане на изпълнението на дълга с година и повече и така създава предпоставки за нарушения на чл.6 от Конвенцията.

Поради липсата на санкция и контролен механизъм е възможно дори да се стигне до няколкогодишно отлагане на плащането, тъй като изискването за предвиждане в следващия бюджет е напълно пожелателно. Както е посочено и по-горе Съдът нееднократно е констатирал, че държавата не може да се позовава на липса на средства, още по-малко на недостатъчни средства в съответен бюджетен кредит за да оправдае забавено плащане по едно съдебно решение.

Предлаганата от нас възможност за принудително изпълнение срещу държавно учреждение е съобразена с изведените по-горе принципи от решенията на ЕСПЧ и създава ефективно правно средство за защита в случаите на неизпълнение на съдебно решение. Новата редакция създава превантивна защита, която гарантира изпълнение в кратки срокове, но едновременно с това не освобождава държавата от задължението да изпълни. Така в Решението Бурдов с/у България, Съдът е посочил – *„вискателят по вземане срещу държавата не може да бъде задължаван да образува принудително производство, тъй като задължението да се съобрази със съдебното решение е в тежест изцяло на държавните власти, които следва да приложат всички законови средства за да ускорят изпълнението и да предотвратят нарушаването на Конвенцията”* (§98). В допълнение при тази редакция не би било необходимо въвеждането на изричен съдебен или друг институционализиран контрол над изпълнението на съдебни решения срещу държавни учреждения, тъй като ГПК създава достатъчно гаранции за вискателя в рамките на едно изпълнително производство по общия ред.

Практика и Препоръки на Съвета на Европа

Макар до този момент Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) да не се е произнасял по оплакване по чл.13 (липса на ефективно вътрешно правно средство за защита) във връзка с неизпълнение на съдебно решение срещу държавно учреждение по

дело срещу България считаме, че предлаганата редакция на чл.519 не е ненавременна.

На първо място в препоръка 2004 (6)4 Комитетът на министрите от 12.05.2004г. е посочено: *„Тази препоръка следователно насърчава страните членки да извършват преглед на законодателството си в светлината на практиката на Съда и да предприемат, ако е необходимо и подходящо, мерки, чрез които да гарантират – било чрез законодателството си или съдебната си практика – ефективни вътрешно правни средства, така както изисква чл.13. Прегледът [на законодателството] може да се извършва периодично или по повод решение на Съда.“*

Следва да се отбележи, че предлаганото изменение не обхваща въпроса за компенсирание на вредите в резултат на натрупано вече забавено изпълнение. Както нееднократно Съдът е посочвал *„изискваното от чл.13 средство за защита трябва да е „ефективно“ като или предотвратява твърдяното нарушение или неговото продължаване („превантивни средства“) или предвижда адекватно обезщетяване за всяко вече възникнало нарушение („компесаторни средства“).*

Съдът е извел в практиката си ключови критерии за проверка на ефективността на компесаторните средства по отношение на неразумната продължителност на съдебното производство. Тези критерии, които са относими и към случаите, когато няма принудително изпълнение са обобщени от Съда по делото Бурдов (§99-100) както следва:

- искът за обезщетение следва да бъде разгледан в разумен срок (виж делото Скордино, § 195 in fine);
- обезщетението следва да бъде изплатено своевременно и по принцип не по-късно от шест месеца от влизане в сила на съдебното решение, присъждащо обезщетението (ibid., § 198);
- процесуалните правила относно производството по обезщетение следва да са съобразени с изискването за справедливост, гарантирано от чл.6 на Конвенцията (ibid., § 200);
- правилата относно разноските по делото не следва да натоварват прекомерно ищеца, когато иска му е обоснован (ibid., § 201);
- размерът на обезщетението не трябва да е неразумно при сравнение с присъжданите от Съда обезщетения по аналогични случаи (ibid., §§ 202-206 и 213). Съществува силна оборима презумпция, че страната търпи неимуществени вреди от неразумно продължителното производство (ibid. §§ 203-204).

ВНОСИТЕЛИ:

София, 2015 г.

/народни представители: